

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ

Η μεγάλη δυστυχία του Φεοδώρα Δοστογιέβσκη. Φεύγει από την πατρίδα του, με μία αναρχική φοιτήτρια, για να μην τον βάλουν στη φυλακή για χρέη. Δανείζεται χρήματα από τον Ίβαν Τουργένιεφ. Το άπελπισμένο γράμμα του προς την Παυλίνα Σουσόλβα. Ο εξευτελισμός του από τα γκαρσόνια του ξενοδοχείου. Ο Δοστογιέβσκη πενκαμένος. Μία ζωή γεμάτη στερήσεις. Ένα χρέος που πληρώνεται ύστερ' από δέκα χρόνια. Το μίσος του κατά του Τουργένιεφ, κλπ.

Η ζωή του μεγάλου ούσσου μυθιστοριογράφου Φεοδώρα Δοστογιέβσκη, ήταν απ' την αρχή ως το τέλος της εν' αληθινό μαρτύριο, σωστή Κόλασις. Από τα μικρά του χρόνια, τον κυνηγούσαν ή δυστυχία—ή επιληψία, ή εξορία στη Σιβηρία—και ή φτώχεια. Και όταν ακόμα τα μυθιστορήματά του άρχισαν να πουλιώνται πολύ, ή οικονομική κατάσταση του Δοστογιέβσκη δεν βελτιώθηκε καθόλου. κι' αυτό γιατί ο μεγάλος δημιουργός του «*Εγκλήματος και της Τιμωρίας*» ήταν πολύ κακός διαχειριστής των χρημάτων του.

Στά 1862, κινηγημένος από τους δανειστάς του, αναγκάστηκε να εγκαταστήσει από τη Ρωσία για να μην τον πιάσουν και τον βάλουν φυλακή. Έφραγε παίρνοντας μαζί του και τη φίλη του, την αναρχική φοιτήτρια Παυλίνα Σουσόλβα. Γύρισαν έτσι σε πολλές πόλεις της Γερμανίας, παίζοντας άδικα σκοπέτα, οτι είχε και δεν είχε στη ρουλέττα, όπου και διαρκώς έβανε.

Μία μέρα, άσφαγα, ή φίλη του τον παράτησε κι' έφραγε. Έτσι ο Δοστογιέβσκη βρέθηκε στο Βισβάδεν ολομόναχος και χωρίς πενήτριά. Τι να κάνει τότε ; Από πούθενά δεν μπορούσε να ζητήσει χρήματα γιατί δεν ήξερε κανένα και όπου να γράφει στη Ρωσία και να του έρθη απάντηση, θα περνούσε πολλές καιρούς. Μά ο Δοστογιέβσκη είχε άπόλυτη ανάγκη χρημάτων από τη μία μέρα στην άλλη.

Και στην άπελπισία του, σκέφθηκε να καταφύγει τότε στο ούσσου μυθιστοριογράφο Ίβαν Τουργένιεφ, ο οποίος βρισκόταν τότε σε μιάν άλλη πόλη της Γερμανίας.

Οι δύο αυτοί συγγραφείς ήταν ανέκαθεν σε διάσταση. Ο Δοστογιέβσκη δεν μπορούσε να χονερώη, τον Τουργένιεφ επειδή ήτανε επιρροασμένος από τη γαλλική φιλοσοφία και δεν αγαπούσε καθόλου τη Ρωσία. ενώ ο Τουργένιεφ περιφρονούσε το Δοστογιέβσκη επειδή τον έβρισκε μάρβαρο και καθυστερημένο.

Φαντάζεσθε λοιπόν σε τι ανάγκη θα βρέθηκε ο Δοστογιέβσκη, για να άποφασίσει να κάσει να γράφει σ' έναν άνθρωπο που τον αντιπαθούσε, το παρακάτω γράμμα, χρονολογημένο από τις 315 Αυγούστου 1865 :

«*Αγαπητέ και εντιμότατε Ίβαν Σεργέιέβιτς, όταν σάς αντίμισα πριν από ένα μήνα στην Πετρούπολη, φρόνιζα να πουλήσω όλα τα έγρα μου, οδιάφορο σε ποιά τιμή, γιατί διέτρεχα τον κίνδυνο να πάω φυλακή από τα χρέη με τα οποία φορτώθηκα, αναλαμβάνοντας, μετά το θάνατο του αδελφού μου, να ξεκαθαρίσω όλους τους έκκερμενεις λογαριασμούς του περιοδικού που εξέδιδε εκείνος. Ο Στελλάβσκυ πήρε το δικαίωμα να έκδοση όλα τα μυθιστορήματά μου έναντι τριών μονάχα γιλιάδων ρουβλιών, εκ των οποίων ένα μέρος θα μου το πληρώσει σε γραμματία. Με τα χρήματα αυτά, μπόρεσα να καθιστούσά μερικους συγγενεις μου που δεν μπορούσαν να τους άφωσο έτσι, κι' έφραγα για το έξωτε- ρικό, για να φροντίσω για την ύγεια μου και να βρω λίγη ήσυ- χία για να γράφω κανένα καινούργιο μυθιστόρημα. Έφραγα από τη Ρωσία μονάχα μ' εκατό έβδομοχρημάτετα ρούβλια ! Έδώ όμως, στο Βισβάδεν, κέρδινα ένα βράδι, πριν από τρία χρόνια, 12.000 φράγκα. Τώρα δεν έχω βέβαια πειρά την επιθυμία να μείνω ακόμα εδώ για να καλύτερώσω την οικονομική μου κατά- σταση, την εποχή όμως εκείνη, ήθελα να κερδίσω τουλάχιστο ένα εκατομμύριο φράγκα, για να ξεαφαιλώσω την οικονομική μου ανεξαρτησία μέχρι του τέλους της ζωής μου. Πρώ πέντε μερών έπιστρέφω και πάλι στο Βισβάδεν, ύστερ' από διάφορα ταξείδια, ξανάπαίζα και τάχιστα όλα, ως και την τελευταία μου πενήτριά, κι' αυτό ακόμη το ρούλι μου. Έπι πλέον δε, έχω άπλήρωτο ένα σημαντικό λογαριασμό του ξενοδοχείου.*

«*Ντρέπομαι που σάς ένοχλώ τώρα, μά δεν έχω κανένα άλλον, εκτός από σάς, στον οποίο να μορλώ ν' άπευθυνθώ σήμερα. Έξάλλου σεις είσθε άνθρωπος μεγάλης αντίλη- ψεις και μου εινε ευκολότερο, από ήθικης άπόψεως, ν' άπευθυνθώ σε σάς.*

«*Ίδωι τώρα περι τίνος πρόκειται : Σας γράφω σαν άντρας προς άντρα και σάς παρακαλώ να μου δανείσετε εκατό τάλλερ (τριακόσια μάγκα). Πε- ριμένο λίγα χρήματα από τη Ρωσία,*

από ένα περιοδικό και εντός τριών εβδομάδων θα σάς επιστρέ- ψω τα χρήματά σας.

«*Δεν φαντάζεσθε τι ντροπή αισθάνομαι για την ένοχλησιν αυ- τήν. Μά πνίγομαι κυριολεκτικώς. Τι θέλετε λοιπόν να κάνω ; Από τού γράμμα αυτό σάς το στέλνω στο Βάδεν Βάδ. Φαντάζομαι πως θα είσθε εκεί. Αν όμως δεν είσθε και δεν λάβετε αυτό το γράμμα μου, τι θ' άπογίνω, Θε μου !*

Δικός σας
Φ. ΔΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ

«*Υστερ' από δεκαπέντε μέρες περίπου, ο Δοστογιέβσκη πήρε ά- πάντησι από τον Ίβαν Τουργένιεφ. Με τη διαφορά πως του έστειλε μονάχα πενήντα τάλλερ. Το ποσό αυτό δεν θα έβγαλε βέβαια το Δοστογιέβσκη από τη δύσκολη οικονομική θέση του, γιατί ύστερ' από λίγες μέρες, ο μεγάλος ξηνητεμένος συγγραφέας έστειλε στη φί- λη του Παυλίνα Σουσόλβα, το παρακάτω άπελπισμένο γράμμα :*

«*Αγαπητή μου Παυλίνα. Πρώτα απ' όλα, ακόμα δεν μπορώ να καταλάβω πως βρέθηκα στην Κολωνία. Δεν μου έφτανε ή τρομερή άγονία μου για την έλευκή κατάσταση στην όποια βρι- σκομαι και προστεθή τώρα στα βάσανά μου και ή δική μου έγνοια. Και αν δεν έχης εκεί άρκετά χρήματα για να ζήσης, τι θα κάνης ; Ω ! μά εινε τρομερό ! Το ξενοδοχείο, ή τροφή, όλα εινε άκριβά στην Κολωνία. Κι' αν ακόμα είχες άρκετά χρήματα για το ταξείδι, θα σου σώθονα και θα πεινάς. Όλα αυτά συλ- λογιζομαι και δεν μπορώ να ήσυχάσω. Εινε ή ώρα δύο και ακό- μα δεν έλαβα καμιά απάντησι από τον Χέρ- τζεν, από ένα φίλο μου στον όποιο έφραγα να μου στείλη χρήματα. Για να μη μου άπαν- τα όμως, αυτό σημαίνει πως δεν θα εινε τό- ρα στη Γενεύη.*

«*Έν τω μεταξύ, ή κατάστασή μου εινε ά- φράνταστα τρομερή. Την επομένη της αναρχο- σείως σου, μου έδήλωσαν στο ξενοδοχείο, πως δεν θα μου έδιναν πειρά ούτε φαί, ούτε τσιγά, ούτε καφέ ! Πήγα να βρω τον ιδιοκτήτη του ξενοδοχείου, ένα χοντρο Γερμανό, ο όποιος μου είπε πως δεν είμαι άξιος να φάω και πως θα με θρέψη στο εξής μονάχα με τσάι ! Νά ήτανε τουλάχιστο καλό το τσάι που μου σερβίριον. Καθαρό νερό, ένα άηδιστικό πο- τό ! Τα γκαρσόνια έταψαν πειρά να ξεσκονί- ζουν τα ρούχα μου και να βουρτσίζουν τα πα- πούσια μου. Χτυπούν το κουδούνι και κανείς δεν έρχεται να δι ή θέλω. Οι άπειρά μου συμπεριφρονήματα με την εσχάτη περιφρόνησι ! Δεν υπάκουε μεγαλύτερο έγκλημα, κατά την αντίληψη των Γερμανών—από το να μην έχης χρήματα και να μην πληρώνης το νοίκι σου την ώριωμένη μέρα !*

«*Αν πιάς στο Παρίσι και οικονομήσης τίποτε χρήματα από κανένα πτωστό ή φίλο σου, στείλε μου σε παρακαλώ εκατό πενήντα χρυσά νομίσματα. Θα πληρώσω έτσι το γουρουνι τον ξενοδόχο μου και θα πάω να κάσω σ' άλλο ξενοδοχείο. Τα χρήματα αυτά θα σου τα έπι- στρέφω μόλις με πληρώσει ένα περιοδικό της Πετροπούλεως. Η διεύθυνσή μου εινε πάντοτε ή ίδια : κ. Θεόδωρον Δοστογιέ- βσκη, Ξενοδοχείον Βικτωρίας, Βισβάδεν.*

«*Καλή έντάμωσι, αγαπημένη μου. Μη μου ζητάς περισσότερα νέα μου γιατί βρισκομαι σ' άπελπισιακή κατάσταση. Δεν ση- κώνωμαι καθόλου από την καρέκλα μου για να μην ξερθίζω πε- ρισσότερο την πείνα μου με την κίνησι. Σε φιλώ με άγάπη. Για τ' όνομα του Θεού, μην δείχνης αυτό το γράμμα μου σε κανένα κι' ούτε να κάνης πουθενά λόγο γι' αυτά που σου γράφω. Αη- διάζω μονάχα που τα συλλογίζομαι !*

Δικός σου
Φ. ΔΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗ

«*Έτσι τα χρόνια περνούσανε, γεμάτα πίκρες και δυστυχία για το μεγάλο συγγραφέα. Βρέθηκε σε τέτοια οικονομική δυσχέρεια, ώστε δεν μπόρεσε να επιστρέφει το χρήμα του Τουργένιεφ την ώρι- σμένη μέρα. Ο Τουργένιεφ, ο πλοίαρχος Τουργένιεφ, που δεν μπο- ρούσε να καταλάβη τι θα πη άνεχεια, άπέδωσε την παρήλειψη αυτήν του Δοστογιέβσκη, σε έλλειψη τιμιότητος ! Και παντού ό- που κι' αν βρισκότανε κατηγορούσε τον Δοστογιέβσκη, τον ά- σφύριε αυτόν ποιητή που παράδερνε στη φτώχεια και στη δυστυχία, εξευτελιζό- μενος από ποταπούς και άνέξιους άνθρώ- πους...*

Και μόνο ύστερ' από δέκα περίπου

Φεοδώρα Δοστογιέβσκη

ΠΕΡΙΕΡΓΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΤΑ ΚΟΜΜΕΝΑ ΜΑΛΛΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Τὰ μακρὰ μαλλιά και οί 'Ακαρνάνες. Οί Σπαρτιάται και ή μόδα. Ο κώσας τών αρχαίων 'Αθηναίων. Τά ξανθά μαλλιά και τά... βαμμένα. Γιατί έκούρευσε ό Μέγας 'Αλέξανδρος τούς 'Ελληνες. Τό κατσάρωμα στη Ρώμη. Τό μέτωπο τών αρχαίων 'Ελληνίδων. Τό κουρείο και ή Γερουσία τών αρχαίων. Μαυρικισέρ άνδρών. Τό Μπαγκατσικό της Μακεδονίας και ή νέα μόδα, κτλ. κτλ.

Ο θόρυβος που έγινε κατά τα τελευταία χρόνια για το κόψιμο των γυναικείων μαλλιών δεν έκπασε άκόμα. Στην Αθήνα βέβαια τα κομμένα μαλλιά έγιναν πάλι καθεστώς, στις επαρχίες όμως το ζήτημα βοδάζει άκόμη και στα χωριά τώρα μόλις άρχισε να εγκαινιάζεται ή νέα μόδα.

Με την ευκαιρία λοιπόν αυτή παίρνουμε από διάφορα άρχαία συγγράμματα, μερικά άποσπάσματα σχετικά με την κόμμωση τών αρχαίων Ελλήνων, για να τα μάθουν οι νεότεροι Έλληνες.

Από τα άποσπάσματα αυτά, φαίνεται καθαρά, πόσο έπιμελούντο και πόσο φροντίζαν για τα μαλλιά τους οι πρόγονοί μας...

Από τους αρχαιολόγους άκόμα χρόνους, οι Έλληνες κούρευαν έξαιρετικά για την όμορφιά της κόμης τον. Γι' αυτό μάλιστα και «καυκομόντες» άποκαλούνται από τόν Όμηρο.

Περισσότερο δέ από όλους τους άλλους άπεκαλούντο με την έτοιμιά αυτή οι 'Ακαρνάνες, για να ξεχωρίζουν από τους γείτονές τους, οι όποιοι ήταν πιο τραχείς λαοί, δεν είχαν την καλαισθησία των άλλων Ελλήνων και δεν περιποιούντο καθόλου τα μαλλιά τους.

Οί Σπαρτιάται φρεφαν μακρὰ κόμη ύποχρεωτικώς, ενώ αντίθετως τά παιδιά τους ήταν ύποχρεωμένα να κόβουν τά μαλλιά τους σύμφωνα.

Σε όλα δέ τά μέρη της Ελλάδος, ύπήρχαν τά κουρεία, στα όποια οι κουρείες περιποιόντο τά μακρὰ μαλλιά τών άνδρών, έκοβαν τά νύχια τους κ.λπ.

Οί 'Αθηναίοι τόν παλιό καιρό, έμάζευαν την κόμη τους άπάνω από τό μέτωπο, σε «κάτσον» (χρυσόβυλον), όπως φαίνεται άκόμη σε μερικά άγάλματα του 'Απολλώνιος.

Τό κόψιμο της κόμης ήταν ένδειξις πένθους.

Στην άρχαία Ελλάδα τά ξανθά μαλλιά, όπως τού 'Απόλλωνος, τού Μενελάου κτλ. ήταν σπάνια.

Για τούτο, όποιος είχε τέτοια τό θεωρούσε μεγάλη εύτυχία του και τά φιλάγε, σαν κάτι πολύτιμο. Πολλοί μάλιστα για τό λόγο αυτό έβραφαν τά μαλλιά τους ξανθά. Όχι δέ μόνο τά μαλλιά τους έβραφαν άλλα και τά γένεια και την «ύπηννη», όπως έλεγαν τότε τό μουστάκι.

Ο βαθύς και δασύς κόγων στην αρχαιότητα ήταν χαρακτηριστικό άνθρώπου ώριμού ηλικίας και αξιοπρεπούς.

Με τη λέξη «Πόγων» προσδιορίζοντο τότε τά περι τούς γνάθους γένεια και τό γενάκι που ήταν κάτω από τό στόμα.

Ο Σπαρτιατικός νόμος ύποχρέωνε τούς «περιοίκους» να ξυρίζουν τά μουστάκια τους.

Άργότερα όμως ό Μέγας 'Αλέξανδρος, έπέβαλε στους άνδρας τό γενικό κουρέυμα, τό έκανε δέ αυτό, γιατί είχε άντιληφθή ότι στις διάφορες μάχες οι έχθροί άρπάζαν τούς στρατιώτες του από τά μαλλιά και τούς πετοκόβανε με τά σταθιά τους.

Η γυναίκες τών αρχαίων Ελλήνων ούτε έπλεκαν στην άρχη, ούτε κατσάρωναν τά μαλλιά τους, αλλά την μακρὰ τους κόμη την έμάζευαν, την περιέστρεφαν και την έδεναν κατά διάφορους τρόπους πίσω από τό κεφάλι τους, ή άπάνω από τό μέτωπο. Τό έκαναν όμως αυτό, προσέχοντας μη τό σκεπάζουν ή τό κρύβουν. Γιατί τό μεγάλο μέτωπο τότε, όπως και σήμερα σε μερικά βλάχικα χωριά της Μακεδονίας, έθεωρείτο ως ένδεικτικό καλλονής. Για τό λόγο αυτό πολλές φορές συγκρατούσαν τά μαλλιά τους, με μιά κορδέλλα που την έδεναν σαν διάδημα.

Από πίσω πάλι τά συγκρατούσαν με μιά σακκουλίτσα από ύφασμα ή με ένα πλέγμα. (κεκρούφαλον).

Τό κουρέυμα τών άνδρών στην Ρώμη εισήχθη από την Σικελία.

χρόνια, τό Μάρτιο του 1876, μόρπρεσε ό Δοστογιέβσκι να ξεκλήρωσή τό χρέος του στον Τουρντέμπερ! Τό μίσος όμως που είχε γεννηθή μεταξύ τών δύο αυτών συγγραφέων ήταν τόσο μεγάλο, ώστε δεν ξαναμίλησαν ποτέ...

N. 'Αδ.

Η κυρίες στην Ρώμη κατσάρωναν τά μαλλιά τους, με πυρομένα σίδερα και τά στόλιζαν με διάφορες πολύτιμες σάρτες και κοσμήματα.

Επί της αυτοκρατορίας μάλιστα ήτο της μόδας ή όσο τό δυνατόν ψηλότερη κόμμωσις. Γι' αυτό μάλιστα πολλές Ρωμαίες έβραζαν ψεύτικα μαλλιά και περούνα.

Τά κουρεία στην αρχαιότητα, ήταν κάτι άνάλογο προς τά σημερινά καφενεία.

Κάθε άργόστολος, όπως έλεγαν τότε τούς χασομέρηδες, και κάθε φλόαρος και καθενας που δεν είχε πού να πάη για να περάση την ώρα του, μαζευότανε σ' αυτά τα άρχιζε μιά άτέλειστη μακρολογία.

Καλή ώρα σαν και σήμερα, στα καφενεία.

Για τό κουρέυμα, ό κουρέας χρησιμοποιούσε διάφορα μαχαράκια και ψαλλίδια.

Εκτόν στους όμους του κουρευομένου τοποθετούσαν και τότε πεισσία ή όπας την έλεγαν οι αρχαίοι «όμόλιον».

Οί αρχαίοι κουρείες χρησιμοποιούσαν άκόμη ξυρούς» (ξυράφια), ξυροθήκας» και «τορχολαβήν» (τσιμπιδάκια για τις τριχες). Έβχαν επί πλέον και μαχαράκια για τό «όνυχίζεν» για τό κόψιμο δηλαδή και την περιποίηση των νυχιών.

Καθώς βλέπετε λοιπόν, τό «μανιούχο» δεν είναι τίποτε τό νέο.

Και τώρα, από την αρχαία Ελλάδα ως κάποιον ένα τεράστιον πήδημα και ως έρθουμε στη σημερινή και μάλιστα εις ένα χωριούδάκι, στα Νότια της Καστορίας, τό Μπαγκατσικό, που είναι και πατρίδα του μακαρίτου Στεφάνου Αραγούμη και πολλών άλλων επιφανών Μακεδόνων.

Λοιπόν στο χωριό αυτό ή γυναίκες, από τούς παλαιούς χρόνους, ίσως από τούς Βυζαντινούς, έκοβαν και κόβουν άκόμη τά μαλλιά τους, σχεδόν όμοια όπως τά κόβουν ή δεσποινίδες και ή κυρίες της πρωτεύσης.

Βλέπει κανείς στο χωριό αυτό γοργές, γυναίκες, με μαλλιά κομμένα, χονμένα κάτω από έναν περιεργο κεκρούφαλο, που μοιάζει πολύ με μικρό γυναικείο καπέλλο της μόδας!

Τά άκρα συναντώνται, βλέπετε...

Σ. Σ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΡΑΠΕΖΙΑ ΜΕ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Η συνήθεια του στολισματος των τραπεζιών με εσώδη λουλουδία—ιδίως όταν πρόκειται για κανένα επίσημο γεύμα—δεν είναι επινόηση σύγχρονη ή των νεωτέρων χρόνων, όπως ίσως φαντάζονται μερικοί. Είναι απεναντίας, ένα από τά αρχαιότερα έθιμα της ανθρωπότητας.

Οί Σκίθαι, όταν μαζεύονταν γύρω από τό φωτιά για να φάνε, συνήθιζαν να ορίζουν μες στις φλόγες διάφορα λουλουδία τους. Οί Έλληνες, πριν κάτσουνε στο τραπέζι τους, έκαναν λουριά μέσα σε άρωματισμένο νερό, και έβραζαν μυρωδιές στα ροζα τους. Και όταν καθόντοσαν να φάνε, περνούσαν άπ' τό λαιμό τους στεφάνια κημιμένα από ρόδα, βιολέτες, κρίνους και άλλα λουλουδία. Οί αρχαίοι 'Αθηναίοι, καθώς και οι Ρωμαίοι άργότερα, ελάτρυναν έξαιρετικώς τά τριαντάφυλλα.

Η εσώδη των άρωμάτων προκαλούσαν μεγαλείτερη δροχή και συντελούσανε στο να παραείνεται ή ζάλη της μέθης.

Έξάλλου, ή μυρωδιά των άρωματισμένων άνθών είχε την ιδιότητα να διαστέλη τούς πόρους μέσα από τούς όποιους περνούσανε κ' έβγαζαν ή αναθυμιάσεις του κρασιού, που έτσι δεν χτυπούσε στο κεφάλι των συνδαιτημόνων!... Φαντασθήτε πού πηγαινε ό νούς τών αρχαίων!

